

Az átmenet majálisa

cs, 2022/04/28 - 10:50 -- Kohári Gabriella

A Pollack Mihály Műszaki Főiskola Szakszervezeti Bizottsága által 1989. május 1. (Majális) alkalmából szervezett program.

„Vacogó majális

- így azért nem az igazi, más a hangulata az eseményeknek itt a teremben, mint amilyen lett volna szép napsütésben a nagypályán. Azért eljöttünk a családdal kicsit körülnézni. Gyerekkoromban engem mindig elvittek a szüleim majálisra és ma is szívesen gondolok vissza a május elsejére - tárja szét karját a szakállas férfi a PVSK Verseny utcai tornacsarnokában.” (Dunántúli Napló, 1989. május 2. kedd, 46. évfolyam, 119. szám, 2.)[\[1\]](#)

A Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Levéltárának anyagrendezése, feldolgozása során a Pollack Mihály Műszaki Főiskola VIII. 215. fonszámú, a Főigazgatói Hivatal 1989. évi „Érkezett levelek” aktájában, a tegnapi nap folyamán fedeztem fel egy, ezen a hétvégén aktuális dokumentumot. Az A4-es méretű, egyoldalas forrás a Pollack Mihály Műszaki Főiskola Szakszervezeti Bizottsága által 1989. május 1-jén szervezett Majálisának programját közli. Iktatószám és keltezés nélküli szóróanyag.

„ **A Pollack Mihály Műszaki Főiskola Szakszervezeti Bizottsága**

MÁJUS 1-ÉN MAJÁLIST

szervez, melyre minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Programok:

-

kb. 11^h-kor (a Széchenyi téri naggyűlés befejezése után)

a Mecseki Szénbányászati Vállalat fúvós zenekara[\[2\]](#) játszik;

kb. 12-12³⁰-kor Fülöp Gyula bűvész szórakoztatja a jelenlevőket;

kb. 13-13³⁰- kor a PMMF zenekara ad műsor (kb. 2 órás);

kb. 14⁰⁰- kor a gyerekeknek KUNFU bemutató[\[3\]](#);

kb. 14⁰⁰-kor a 013-as teremben videóvetítéssel egybekötött utibeszámolót tart Komanovics István.

Közben a gyerekek részére játékos sportvetélkedő zajlik

a sportpályán (zsákbaftás, lufifújó verseny, colaivó verseny, kötélhúzás stb.)

A MAJÁLIS jó idő esetén a Sziebert-ház[4] és környékén lesz megtartva. Rossz idő esetén a műsor az oktatási épület földszinti termeiben.

Lehetőség lesz szalonnasütésre nyárson, foci mérkőzésre, teniszversenyre stb.

A virsli és sör bónokat a Sziebert-házban lehet beváltani.

Jó szórakozást kíván a

RENDEZŐSÉG”

1890-ben ünnepelték először május 1-jét, amely egy évszázadon át volt a munkások nemzetközi ünnepe, az 1990-es évektől pedig a munkavállalók szolidaritási napja.

Az ünnep előzményei az ipari forradalomig nyúlnak vissza. Az utópista szocialista brit gyáros, Robert Owen 1817-ben javasolta a munkások addig 10-14 órás munkaidejének nyolc órára csökkentését.

A 19. század második felében az Egyesült Államokban is egyre többen követelték a nyolcórás munkanap bevezetését, amit egyes államokban törvénybe is foglaltak. 1886. május 1-jén Chicagóban sztrájk kezdődött a nyolcórás munkaidő bevezetése érdekében.

A világszerte hatalmas felháborodást keltő események emlékére a következő években május elsején emléktüntetések rendeztek. 1889-ben a II. Internacionálé alakuló kongresszusa úgy határozott, hogy 1890. május 1-jén a szakszervezetek és egyéb munkásszerveződések együtt vonuljanak fel a nyolcórás munkaidő bevezetése, illetve nemzetközi szolidaritásuk kifejezése érdekében.

Magyarországon is 1890-ben tartottak először május 1-jei tömegdemonstrációt. A II. Internacionálé 1891-es második kongresszusán május elsejét hivatalosan is a "munkásosztály nemzetközi összefogásának harcos ünnepévé" nyilvánították.

Május 1. a 20. század folyamán a legnagyobb nemzetközi munkásünnepé vált, különösen a Szovjetunióban, majd a második világháború után létrejött kelet- és közép-európai szocialista országokban ünnepelték fényes külsőségek közepette. Hivatalos állami ünnep, munkaszüneti nap lett, amelyen nagyszabású, látványos felvonulásokkal "a gazdasági és szociális vívmányokat" ünnepelték.

Emlékeinkben a felvonulások, majálisok meghatározó elemet töltöttek be.

Ezért is érdekes, hogy ebből a szempontból 1989 atipikus évnek számított. A korábban megszokott rend, némiképp átalakulóban volt...

Erről olvashatunk Matoricz Tekla 2018-ban megjelent írásában. (Így nem volt utolsó felvonulás 1989-ben Pécsen.)[5]

Május elseje a munka ünnepe. Magyarországon, az 1890. május 1-én tartott első felvonuláson mintegy 60 000-en vonultak fel. Ezt követően évről-évre a munkások az utcákra vonultak, hogy így emlékeztessék a munkaadókat legelemibb jogaik hiányára és megélhetési gondjaikra. Lássuk, mi történt az utolsó, 1989-es felvonuláson Pécsen.

A Népszabadság 1989-es vezércikke az utolsó május elsejei felvonulás országszerte alacsony látogatottságát firtatja:

„A távolmaradásra készítő okok között – hiszen együttvéve a sokféle helyszínen kevesebben gyűltek össze, mint valaha – a közvélemény-kutatók bizonyára kimutatnák azt is: nemcsak a meteorológia barométere, hanem a politikai bizalomé is alacsonyan állt ezen a május 1-jén. Nehéz volt a szónokok dolga, mert nehéz ma olyasmit mondani, ami hiteles, s szívesen hallgatott.”

Hasonló volt a helyzet a pécsi majálisokkal is. A Dunántúli Napló 1989 május elsejei (Sic!)[6] lapja szerint a hűvös időjárásra való tekintettel a pécsi programokat fedett helyszínekre tették át. A Melinda utcai majálist az Apáczai Nevelési Központ Művelődési Házában, a balokányligeti programot az Ifjúsági Házban tartották meg. A tettyei műsort összeállító DOZSO a csoportjait a művelődési központban várakoztatta egy darabig, de közönség nem lévén, elmaradtak a műsorszámok. Az évtizedek óta megszokott május elsejékre a nemzetiszínű és vörös lobogókon kívül szinte semmi nem emlékeztetett.

A Dunántúli Napló tanúsága szerint az időjárás nem kedvezett, ahogy fogalmaztak:

„Hétfőn délelőtt esett, s máskor, korábbi szokványos tudósításainkban így fogalmaztunk volna, május 1-jét sajnos el- mosta az eső. De tegnap nem tudott elmosni semmit, bár a pécsi politikai megmozdulás az égi áldás miatt a Széchenyi térről bekényszerült az Ifjúsági Házba – (a május 1 -jét nem mosta el az eső, sőt szép fényesre mosta.) [7]

De nem csak az időjárás, hanem az új politikai légkör, a változóféltben lévő rendszer is hatással volt az ünneplésre, melynek vizuális és verbális tanúja a Dunántúli Napló 1989. május 2.-i lapszámának címdala:

„Világ proletárjai Egyesüljetek!

Lukács János[8] beszéde Komlón

Nagygyűlés Pécsett, az Ifjúsági Házban (Koltai Dénes, az MSZMP Pécs Városi Bizottságának első titkára mondja ünnepi beszédét a pécsi Ifjúsági Házban.)

Taizé—Pécs 1989. tavaszi találkozó [9] Roger testvér mozgássérült fiatalokkal is találkozott a pécsi Székesegyház előtt. (fényképfelvétel: Läufer László)”

Dunántúli napló 1989.05.02. címdal [1]

Ebben a bizonytalan, de a megszokott hagyományokhoz ragaszkodó időszakban szükség és igény volt a stabilitás érdekében a program megszervezésére.[10]

A program összeállításánál a klasszikus hagyományok (virslí- és sör) mellett új elemek (Kungfu), helyi sajátosságok (PMMF zenekar, utibeszámoló) is szerepelnek.

Mint a tudósításokból tudjuk, az időjárás nem kedvezett a hagyományos, napsütéses majálisok számára (bár emlékeim szerint nem volt majális zivatar nélkül) talán a résztvevők emlékezetében az 1989-es év Majálisa szép emlékké szelődött...

_[1]

Valami felsejlik az teljességből:

Szinyei Merse Pál Majális Színvázlat II.-1873

(<https://mng.hu/mutargyak/a-majalis-szinvazlata-ii/> [2] Letöltve 2022.04.26.)

[1] https://library.hungaricana.hu/hu/view/DunantuliNaplo_1989_05/?pg=0&layout=s [3] Letöltve 2022.04.26.

[2] A zenekart 1913-ban alapították hangszeren játszani tudó és szerető pécsi szénbányászok és családtagjaik. Napjainkban Fekete Gyémánt Fesztivál Fúvószenekar néven működik. <http://www.feketegyemant.hu/> [4] Letöltve 2022.04.27.

[3] Az új áramlatokat jelzi a KUNFU (Sic!) bemutató felvonulata a gyerekek részére. A kungfu szó jelentése árnyalt, kemény munka és jelentős tanulással töltött idő árán megszerzett tudás, jártasság. [Eredeti írásmódja](https://hu.wikipedia.org/wiki/Kungfu_(fogalom)) [5]: 空手道. Jelen esetben az egzotikum, az újdonság, az egymás elleni harc példája. [https://hu.wikipedia.org/wiki/Kungfu_\(fogalom\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Kungfu_(fogalom)) [6] Letöltve 2022.04.27.)

[4] A *Sziebert Ház a Pécs*, Damjanich u. 42. szám alatti épület, a Pollack Strand területe.

[5] <https://www.pecsma.hu/top/igy-nem-volt-utolso-felvonulas-1989-ben-pecsen/> [7] Letöltve 2022.04.26.

[6] A hivatkozásai némi korrigálásra szorulnak. A Dunántúli Napló május 1-jén nem jelent meg. A hivatkozott részek a Dunántúli Napló, 1989. május 2. kedd, 46. évfolyam, 119. szám 1. és 2. oldalán találhatóak.

[7] Dunántúli Napló, 1989. május 2. kedd, 46. évfolyam, 119. szám 1.

[8] Püspökszenterzsébet, 1935. január 29. Munkáscsaládban született. Eredeti szakmája kőműves szakmunkás volt, 1950 és 1954 között a Komlói Állami Építőipari Vállalatnál szakmájában dolgozott. 1953-tól tagja a Magyar Dolgozók Pártjának, majd MSZMP tag volt. 1954-től üzemi DISZ-titkár, majd 1957-től a KISZ komlói városi bizottsága munkatársa, titkára. 1961-től 1972-ig KISZ Baranya megyei Bizottságának titkára, 1964-ben első titkára lett. Tagja volt a KISZ KB Intéző Bizottságának. Elvégezte a Komszomol Főiskolát és az MSZMP Politikai Főiskoláját. 1972-től az MSZMP pécsi pártbizottság pártszervező és gazdaságpolitikai titkára, 1975-től városi első titkár. 1980. március 8-ától 1987. július 1-éig Baranya megyei első titkár. Az MSZMP XII. kongresszuson, 1980-ban a KB Pártépítési Munkaközösség, 1985. március 18-án a Központi Bizottság tagja lett. A KB 1987. június 23-i plénumán pártszervező KB-titkárrá választották, a KB Ifjúsági és Pártépítési Munkaközösség elnöke. Az országos pártértekezleten, 1988. május 22-én a Politikai Bizottság tagja lett. Az 1988. decemberi KB-plénumon megszüntették az általa irányított KB Káderpolitikai Bizottságot és létrehozták a KB Pártpolitikai Bizottságot, melynek elnöke lett. A KB 1989. áprilisi plénumán kimaradt a Politikai Bizottságból és a KEB elnökévé választották. A KB 1989. május 8-i ülésén felmentették pártszervező KB-titkári tiszte és KB-tagsága alól. Ezután utóda megválasztásáig, 1989. júniusig ellátta a pártszervező titkári feladatokat és vezette a KB Pártpolitikai Bizottságát. 1989. április 18-án megválasztották az MSZMP KEB elnökévé.

https://www.tortnelmitar.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=4998&catid=75:lt&Itemid=67 [8] Letöltve 2022.04.27.

[9] A Taizei Közösség célja igazában az, hogy „nagybetűs” találkozó legyen: találkozási helyszín, lehetőség, ahol a legkülönbözőbb fiatalok tudnak összejönni. Az a közös bennük, hogy mindnyájan értelmet keresnek az életüknek. az 1989-es pécsi találkozó után kerül sor. *„Akkoriban Kelet és Nyugat fiataljai találkozhattak, és ez nagy dolog volt. Abban az időben nagy dolog volt, hogy megnyílhattunk a Nyugat felé.* <https://www.magyarurir.hu/hazai/teret-nyitni-ahol-lathatova-valik-az-egyhazi-talalkozo-pecsett-0> [9] Letöltve 2022.04.27.

[10] A bizonytalanságot mutatja, hogy a Pollack Mihály Műszaki Főiskola VIII.215 Fond számú, „Főtítkár 1989. levelezések” aktájában FH-194/1989. iktatószámom1989.10.30. napján Radics Gyula Főigazgató Hivatalvezető által kiadott Körlevélben az 1989.11.07-i munka - és tanítási napról rendelkezni volt szükséges...

Forrás webcím:<https://leveltar.pte.hu/content/az-atmenet-majalisa>

Hivatkozások

[1] file:///C:/Users/Gabi/Desktop/1989.%20m%C3%A1jus%201%20PMMF%20%C3%ADr%C3%A1s/DunantuliNaplo_1989_05_pages1-1.pdf [2] <https://mng.hu/mutargyak/a-majalis-szinvalzata-ii/Let%C3%B6ltve%202022.04.26> [3] https://library.hungaricana.hu/hu/view/DunantuliNaplo_1989_05/?pg=0&layout=s [4] <http://www.feketegyemant.hu/> [5] https://www.google.com/search?rlz=1C1BNSD_huHU940HU940&q=kungfu+eredeti+%C3%ADr%C3%A1sm%C3%B3dja&sa=X&ved=2ahUKEwj3k6C29LH3AhWKC-wKHZDhCisO6BMoAHoECEoOAg [6] [https://hu.wikipedia.org/wiki/Kungfu_\(fogalom\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Kungfu_(fogalom)) [7] <https://www.pecsma.hu/top/igy-nem-volt-utolso-felvonulas-1989-ben-pecsen/> [8] https://www.tortnelmitar.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=4998&catid=75:lt&Itemid=67 [9] <https://www.magyarurir.hu/hazai/teret-nyitni-ahol-lathatova-valik-az-egyhazi-talalkozo-pecsett-0>